

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk

SAMPOL260
Bacheloroppgave i sammenliknende politikk

Kjønnsdelt tillit til politiet i Norge. Hvilke effekter kan forklare?

Vår 2022

1.0 Innledning

Kvinner har en betydelig høyere tillit til politiet i Norge enn menn, kan det observeres fra tverrsnittsdata på norske innbyggere for 2021. Et kjønns-gap av lik størrelse som hos politiet, finnes også hos bankene, og de to institusjonene skiller seg ut fordi forskjellene mellom menn og kvinners tillit til norske institusjoner, jevnt over, er marginale. At det finnes eksempler på betydelige forskjeller i tillit mellom kjønn, kan være problematisk. Å ha høy tillit til alle statlige myndigheter er svært viktig fordi det omtales som «samfunnets lim, smøremiddel og grunnmur» (Grimen 2009, 11). Den kinesiske filosofen Confucius sa at våpen, mat og tillit er de viktigste behovene for en stat, og at tillit er behovet som skal gis opp sist; «Uten tillit vil alt styrte sammen», mente han (11). Politiet, oppgavens case, er en spesielt viktig samfunnsinstitusjon da den, sammen med militæret, er eneste aktør med retten til og ansvaret for å bruke vold for å kontrollere og gjenopprette lov og orden (Alalehto og Larsson 2016, 31). Lov og orden senker transaksjonskostnader og øker den generelle tilliten i samfunnet (North 1990). Både politiet og samfunnet som helhet, vil tjene på å beholde, og eventuelt gjenopprette, tillit fra folket fordi den øker sannsynligheten for samarbeid, som legger til rette for økt effektivitet, økonomisk vekst og generell velstand (Goldsmith 2005, 444, Tyler 2005, 322). Dessuten vil lav tillit til én institusjon vanligvis henge sammen med lav tillit til andre institusjoner for det samme individet (Stein, Buck og Bjørnå 2019, 41). Derfor, er det ugunstig å observere markante forskjeller i befolkningens tillit til politiet, og spesielt hvis forskjellene er forbundet med kjønn fordi det betyr at den sammenliknet lave tilliten ses blant omtrent halvparten av innbyggerne i Norge.

Så, hva forklarer denne tillitsforskjellen mellom kvinner og menn? Det første steget mot å kunne forklare kjønnsulikheter, er å vite hvilke effekter som påvirker tilliten der ulikhetene oppstår. Det vil være oppgavens oppdrag, mer enn å gå videre til å forklare kjønns-gapet. Uten å ha en påvirkning på tilliten med en relasjon til kjønn, kan variabler elimineres som mulige kjønns-gap-forklaringer. Med kjønn i sentrum, vil den enkleste årsakssammenhengen være at kjønn selv påvirker tillit til politiet, og at effekten er ulik mellom kvinner og menn. På en annen side kan den direkte sammenhengen være spuriøs, ved at det eksisterer andre variabler som påvirker tillit til politiet og at deres effekt tilknyttes kjønn i ulik grad. Oppgavens problemstilling undersøker holdbarheten til den første årsakssammenhengen.

I hvilken grad har kjønn en effekt på tillit til politiet i Norge?

Holdbarheten til kjønnseffekten i en bivariat regresjon, testes ved bruk av syv kulturelle og ti institusjonelle kontrollvariabler, i flere multivariate regresjoner. De valgte kontrollvariablene har teoretisk og/eller empirisk sett blitt tilskrevet påvirkningskraft på institusjonell tillit og flere korrelerer med kjønn.

Kort oppsummert, finner oppgaven at kjønn alene, og med kulturelle variabler, virker å ha en relativt sterk og signifikant effekt på tillit til politiet i Norge, men at styrke og signifikans blir ubetydelig sammen med institusjonelle variabler. Årsakssammenhengen mellom kjønn og tillit til politiet er derfor spuriøs. Funnene impliserer også at institusjonelle variabler mest sannsynlig forklarer kjønns-gapet ved å utslag på kjønn. Studiens ytterligere implikasjoner og mangler, samt forslag til videre studie drøftes mot slutten av oppgaven.

2.0 Teoretisk grunnlag fra tidligere forskning

Tillitsforskning er omfattende og litteraturen brer seg over en rekke disipliner innen samfunnsvitenskapen, som statsvitenskap, sosiologi, økonomi og psykologi (OECD 2017, 37). Politiet som spesifikk institusjon og offentlighetens tillit til den har likevel fått relativt lite oppmerksomhet fra kriminologisk og politi-litteratur, sier Goldsmith (2005, 445). I 2012 er Boateng (4) fortsatt enig i dette, men i 2016 sier Thomassen og Kääriäinen at tillit til politiet har vært et «hett tema» i politiforskning de siste par årene (437). At tilliten til politiet i stor grad, sammenliknet med de andre institusjonene, preges av et kjønns-gap, er fascinerende da tidligere forskning på OECD-land har funnet at kjønn har liten til ingen påvirkning på tillit, og at forholdet mellom dem er inkonsistent (OECD 2022, 44).

Før det tas en nærmere titt på hva som kan ha en effekt på tillit til politiet, vil tidligere forskning sette tillit til politiet i tilhørighet med institusjonell tillit, som sammen med mellommenneskelig tillit utgjør det vi forstår som tillit i sin helhet.

2.1 Tilliten er mellommenneskelig og institusjonell

Tillit regnes av flere forskere som kjernen av sosial kapital (se Delhey, Newton og Welzel 2011, 786 for oversikt), som beskrives av komponentene sosiale nettverk og normer, eller tillit og gjensidige følelser blant innbyggere (Sun, Hu og Wu 2012, 90). Produktene av sosial kapital er beskrevet som «velfungerende demokratiske institusjoner, personlig lykke,

optimisme og toleranse, økonomisk vekst og demokratisk stabilitet» (Rothstein og Stolle 2008, 441), og slik vil tillit, som kjernen av noe så essensielt som sosial kapital, også kunne påstås å være like nødvendig for en stat som Confucius påstod.

Det skilles mellom to typer tillit til andre mennesker. Mellommenneskelig tillit deles i begrenset tillit og generalisert tillit (OECD 2017, 11). Begrenset tillit omfatter en nær sirkel av familie og andre nære, mens en generalisert tillit omfatter en større sirkel av fremmede. I det moderne samfunn er generalisert tillit antatt å være mer viktig enn begrenset tillit, av flere grunner (se Inglehart 1999, Putnam 2000, Uslaner 2002, Helliwell og Putnam 2004). Det finnes også en institusjonell tillit, som refererer til tillit til alle typer institusjoner (OECD 2017, 43). Når institusjonell tillit omtales, kan det ofte brukes begreper som politisk tillit, tillit til lov og orden, og tillit til ikke-statlige institusjoner.

2.2 To teoretiske tradisjoner for institusjonell tillit

Mishler og Rose omtaler to konkurrerende teoretiske tradisjoner som forsøker å forklare opprinnelsen til tillit (2001, 31). De kulturelle teoriene påstår at institusjonell tillit er politisk eksogen, som betyr at den opprinnelig kommer fra utenfor den politiske sfæren. Tanken er at tillit stammer fra overbevisninger som er dypt festet i kulturelle normer, som er kommunisert gjennom sosialisering i tidlige leveår. Fra dette perspektivet er institusjonell tillit en forlengelse av den mellommenneskelige tilliten, ved at sistnevnte projiseres på institusjoner i senere leveår (se Mishler og Rose 2001, 31 for sammenlikninger og kritikk). Putnam og Newton sier i denne sammenhengen at selv om mellommenneskelig tillit og institusjonell tillit kanskje er empirisk relatert til hverandre, så er de logisk og konseptuelt sett to ulike ting (1995, 1999). Av nyere bevis har det også blitt stilt spørsmål ved den kausale retningen til forholdet mellom dem. En del av til kulturelle teorier sier at tilliten er en kollektiv egenskap hos alle samfunnsmedlemmer, mens en annen vektlegger at den varierer mellom individer fordi den er avhengig av personlig erfaring, sosialisering og bakgrunn (Stein, Buck og Bjørnå 2019, 40).

En annen tradisjon består av de institusjonelle teoriene, som sier tillit er politisk endogen, at den oppstår fra innsiden av den politiske sfæren, fordi den er en konsekvens av institusjonell prestasjon (se f.eks. Coleman 1990, Hetherington 1998, Mishler og Rose 2001). Det er borgernes rasjonelle evalueringer av prestasjonene som avgjør om deres tillit til institusjonene styrkes eller svekkes (Mishler og Rose 2001, 31). Denne tradisjonen benekter

likevel ikke påvirkningen av kulturell innflytelse, og forventer at politisk sosialisering og institusjonell prestasjon har like, og gjensidig forsterkende, effekter på tilliten til politiske institusjoner spesielt (31). Noen vektlegger at institusjonell tillit varierer mellom land fordi de institusjonelle agendaene som spesielt vurderes, er de som fremmer vekst og effektivitet, og som hindrer korrupsjon, og strategiene er ulike mellom land (32). Andre vektlegger at den varierer innad i et land fordi den påvirkes av individuell smak, opplevelser, holdninger og individets sosiale og økonomiske posisjon (32).

2.3 Tillit til politiet

Tillit har sterke røtter i erfaring. Individens tidligere erfaring med institusjoner former forventninger om hvordan de blir behandlet i fremtiden (Mishler og Rose 1998, 5), og grunnet dens høyt betingede karakter, tas ikke innbyggeres tillit til politiet for gitt (Goldsmith 2005, 444). Dens eksistens avhenger av faktorer som både ligger innenfor og utenfor politiets egne kontroll; noen ganger kan politiet selv øke folkets tillit til dem selv og andre ganger ikke (Boateng 2012, 8-9).

I tillegg til å være et betinget konsept, er det flerdimensjonalt. Det har blitt vanlig å forholde seg til ett av to perspektiver (Thomassen og Kääriäinen 2016, 439). Det instrumentelle perspektivet fokuserer på hvordan politiet presterer, og sier at høyere tillit kommer fra en oppfatning av politiet som en effektiv og kompetent nedkjemper av kriminalitet og ordensforstyrrelser (439; Thomassen 2017, 30). Det prosessuelle perspektivet antar at politiets oppførsel er avgjørende for tilliten. En rettferdig, upartisk, forklarende og respektfull behandling av innbyggerne vil signalisere at deres bekymringer blir tatt seriøst, at de har en felles sosial identitet med politiet og at politiet har gode intensjoner (32). Tankebe, og andre kritikere, argumenterer for at den prosessuelle rettferdighetsteorien «i for stor grad nedtoner betydningen av effektiv og kompetent virksomhet», men det er usikkert om dette gjelder vestlige land (referert til i Thomassen 2017, 32). Tillit til politiet har også fått teoretiske utsprang fra motivbasert teori, teoriene om rasjonelle valg og konfliktteori (se Boateng 2012, 5-7 for oversikt). Konfliktteori er den eneste med relevans for oppgaven, og perspektivet brukes blant annet til å se på offentlige holdninger til politiet og betydningen av sosioøkonomisk status for tillit til politiet (6-7).

3.0 Hva forklarer tillit?

De to teoretiske tradisjonene brukes heretter til å hensiktsmessig kunne dele kontrollvariablene i en politisk eksogen og endogen gruppe. Det instrumentelle og prosessuelle perspektivet på tillit til politiet, samt konfliktteori tas opp igjen for valg av enkelte kontrollvariabler. Før disse valgene begrunnes, skal det begrunnes hvorfor kjønn er forventet å henge sammen med institusjonell tillit.

3.1 Forklaringsvariabelen kjønn

Selv om eksisterende studier ikke har funnet en overbevisende logisk forklaring på kjønnets påvirkning på tillit enda, er det ikke grunn for å tro at det ikke finnes en (McDermott og Jones 2020, 6-7). McDermott og Jones forklarer at det er intuitivt å forvente et forhold mellom kjønn og politisk tillit, ettersom menn og kvinner har ulike politiske meninger og ulik politisk atferd. Kjønnsgap har for eksempel tidligere vært funnet i forbindelse med velgerpreferanser, ideologi, partitilhørighet, politisk kunnskap og interesse, og politisk deltakelse (2-3).

McDermott og Jones forventer at feminine personlighetstrekk burde bidra til høyere nivåer av institusjonell tillit (2020, 3), og det er først når betydningen av kjønn endres fra biologiske kategorier til personlighetskaraktistikker, at de oppdager en logisk kobling til institusjonell tillit. Feminine individer er mer opptatt av fellesskap, å forme vennskap med naboer, venner og familier, mens maskuline personligheter handler mer uavhengig av andre (7).

Mekanismene kan fra et sosiologisk perspektiv forklares ved at feminine individer først, har høyere grad av sosial tillit og kommunal tillit, og deretter at deres involvering i samfunnet rundt seg korrelerer med at de har tillit til samfunnet generelt. Så, kan sosial tillit oversettes til institusjonell tillit (Rothstein og Stolle 2008), og dermed vil feminitet kunne føre til høyere institusjonell tillit.

Undersøkelsesfunnene bekrefter hypotesen til de to forskerne og viser at mer feminine trekk henger sammen med høyere institusjonell tillit (McDermott og Jones 2020, 8). Korrelasjonen til feminitet er større og mer konsistent enn til kjønn, og effektene av feminitet på tilliten forsvinner ikke når andre kontrollvariabler legges til (13). Dette betyr at feminitet har en annen påvirkning på institusjonell tillit enn kjønn, og at årsaksforholdet muligens ikke er spuriøst. Det impliserer videre at personlighetskaraktistikker er en mulig forklaring på kjønnsgap i institusjonell tillit.

Menn kan være mer feminine, og kvinner mer maskuline, og de aller fleste har en blanding av begge (McDermott og Jones 2020, 3). Kjønn og karaktertrekk overlapper ikke helt perfekt, for den ene handler om biologiske karakteristikk og den andre er knyttet til mer psykologiske karakteristikk, og de kan derfor eksistere som to ulike variabler med egne egenskaper. Selv om denne oppgaven bare har tilgang til variabelen for biologisk kjønn, der begge typer karaktertrekk muligens er blandet, vil gjennomgangen av den utvidede formen for kjønn kunne være nyttig. Noen av de underliggende argumentene vil kunne hjelpe å forstå den teoretiserte sammenhengen mellom kjønn og institusjonell tillit, om man forenklet ser for seg at femininitet i størst grad tilskrives kvinne og maskulinitet i størst grad tilskrives mann. På bakgrunn av dette konstrueres også hypotesen:

H1: Kvinner har en sterkere effekt på tillit til politiet i Norge enn menn.

3.2 Effekten av politisk eksogene variabler

Nå som det er etablert en forventning om hvilken effekt kjønn har på tillit til politiet i Norge, skal det gjøres rede for hvilke andre variabler som det kan forventes at har en effekt, og som kjønn må settes i sammenheng med. Politisk eksogen tillit består i denne oppgaven av variablene alder, inntekt, utdanning, bosted, minoritetsbakgrunn, mellommenneskelig tillit og sosial kapital.

Alder, inntekt og utdanning

Tidligere studier har funnet korrelasjoner mellom individuelle karakteristikk som alder, utdanning og sosioøkonomisk status, og tillit til politiet, men de er sagt å ha relativt moderat effekt og variere mellom land (se Thomassen og Kääriäinen 2016, 440 for liste over studier). Wu og Suns forskning på alderens påvirkning på tillit indikerer at yngre folk vanligvis har lavere tillit til politiet enn eldre folk, men dette funnet er inkonsistent med annen forskning (Boateng 2012, 8). DFØ finner likevel i sin rapport for undersøkelsen at de over 67 år gir høyere poengscore på tillit til politiet enn de under 24 år (DFØ 2021c). Dalton er en av dem som har vist at høyere utdanning er sterkt korrelert med høyere nivåer av tillit (referert til i Stein, Buck og Bjørnå 2019, 40). I sin studie på politiet i Ghana, forventer Boateng at de med lavere inntekt har høyere sannsynlighet for å ha lav tillit til politiet enn de med høy inntekt, begrunnet med konfliktteori (2012, 11). Det ble ikke funnet en statistisk sammenheng for dette i Ghana (17), men konfliktteori impliserer at personer med lavere sosioøkonomisk

status føler på partisk behandling av politiet, fordi de oftere blir etterfulgt, og derfor har lavere tillit (6).

Bosted

På bakgrunn av Rökkans sentrum-periferi-perspektiv forventes det at individers avstand fra sentrum påvirker deres institusjonelle tillit (Stein, Buck og Bjørnå 2019, 40). En asymmetri på dimensjonen knyttet til Rökkans stats- og nasjonsbyggingsteorier gjør at områdene på periferien til sentrum bærer preg av avhengighet, ulikhet og avstand i relasjon til sentrum (40). Jo lengre man befinner seg fra der det politiske systemet styres, jo større er sannsynligheten for at man vil føle på en maktesløshet og ekskludering. Andre ting som kan forklare ulikheter på grunn av geografisk plassering, er skillet mellom byer og distrikter, regionale forskjeller i immigrasjonsnivåer, ulike nivåer av økonomisk ulikhet og arbeidsledighet, og sosioøkonomiske karakteristikk (39-40). James Scott mente at de som er mest skeptiske til sentrale myndigheter har større sjanse for å flytte så langt unna det politiske sentrumet som mulig (referert til i Stein, Buck og Bjørnå 2019, 40), så her er det uenighet i årsaksforholdet. Det er funnet at befolkningen i Oslo har høyest gjennomsnittlig institusjonell tillit og at Nordland, Troms og Finnmark har lavest (DFØ 2021c).

Minoritetsbakgrunn

Studier har konsekvent vist at mennesker med minoritetsbakgrunn har mindre tillit til politiet og domstolene enn de med majoritetsbakgrunn (Tyler 2001, 217). Hvis politiaksjoner oppfattes som urettferdige, og at de forstås som raseprofilering eller utvelging av de sosialt ekskluderte, vil tilliten til politiet i disse gruppene synke (Goldsmith 2005, 456, Alalehto og Larsson 2016, 32). En forlengelse av konfliktteori forsøker å forklare raseavhengige holdninger til politiet ved å si at individers oppfatning av hvilken posisjon deres egen gruppe har i samfunnet, påvirker hvilket syn de har på politiet (Boateng 2012, 7). Lavere tillit til norske institusjoner blant minoriteter kan også tenkes å være en indirekte konsekvens av deres tidligere erfaringer med institusjoner i hjemlandet, der det kan finnes flere grunner til mistillit. I statistikkbanken til SSB kan man se at det i 2021 var flere menn enn kvinner bosatt i Norge med minoritetsbakgrunn (SSB 2022), og variabelen kan dermed gi utslag på kjønn.

Mellommenneskelig tillit og sosial kapital

Sun, Hu og Wu mener politisk deltakelse og sosial kapital kan forventes å ha innflytelse på tillit til politiet (2012, 91). Sosial kapital kan komme i form av mellommenneskelig tillit,

tilgang til og medlemskap i ulike typer nettverk, og normer om gjensidighet (Rothstein og Stolle 2008, 441). Putnam argumenterer for at medlemskap i frivillige organisasjoner, et mål på sosial kapital, er en proxy for å ha høyere mellommenneskelig tillit og institusjonell tillit (Putnam 1993, Helliwell og Putnam 1995). Bakgrunnen for det er at mellommenneskelig tillit legger opp til samarbeid i og mellom frivillige organisasjoner, og at den derfra skaper institusjonell tillit. Rothstein og Stolle argumenterer for at den mellommenneskelige tilliten er viktigst for sosial kapital, da medlemskap i upålitelige nettverk kan skade den sosiale kapitalen (2008, 441). McDermott og Jones var, som tidligere nevnt, inne på hvordan feminine individer har høyere mellommenneskelig tillit enn menn.

Disse syv politisk eksogene variablene har på ulike måter en forventet effekt på, eller sammenheng med, tillit til politiet eller institusjonell tillit. Et par er forventet å korrelere med kjønn. Hypotesen blir:

H2: Politisk eksogene variabler har en effekt på tillit til politiet i Norge som forklarer kjønns-gapet.

3.3 Effekten av politisk endogene variabler

Den andre gruppen variabler som det kan forventes at har en effekt, er de politisk endogene variablene, som i denne oppgaven er korrupsjon, erfaring med politiet og vurdering av deres prestasjon, tilfredshet med funksjonen til demokratiet, og med offentlige tjenestetilbud.

Korrupsjon

Alalehto og Larsson konkluderer studien sin med at oppfatning av korrupsjon har stor innflytelse tillit til politiet (2016, 39), etter den fant at innbyggere i land med høy grad av korrupsjon generelt hadde lavere tillit til politiet (37). De definerer korrupsjon som en implikasjon på at «offentlige tjenester som beskytter mennesker fra andre som prøver å ulovlig utnytte dem gis uten åpenhet og rettferdighet, og er partiske» (39). OECD peker også på «reaksjoner på korrupsjon» som en av årsakene til at innbyggernes tillit til myndighetene i OECD-landene falt med to prosentpoeng mellom 2015 og 2017 (Difi 2019, 2).

Tidligere erfaring med politiet og evaluering av deres prestasjon

Institusjonell tillit kan oppstå som en konsekvens av institusjonenes prestasjoner, og tillit til politiet vil etter det instrumentelle perspektivet påvirkes av politiets grad av effektiv

reduksjon av kriminalitet (Thomassen og Kääriäinen 2016, 439). Når politiet responderer effektivt på innbyggernes behov for hjelp, øker tilliten deres til politiet, og den øker ytterligere hos de som var tilfreds med politiets håndtering (Barton og Beynon 2015, 68). Thomassen finner at kvinner har et noe bedre inntrykk av politiets effektivitet enn menn (2017, 41). Thomassen og Kääriäinen tar i tillegg opp sammenhengen mellom erfaring fra hverdagslige møter med politiet og tillit til politet (2016, 437), og Skogan sier at negative erfaringer med politiet enkelt svekker tilliten til dem (referert til i Boateng 2012, 8). Tylers prosessuelle modell sier at behandling av folk med respekt og rettferdighet er det viktigste (referert til i Barton og Beynon 2015, 68). Om den mannlige delen av befolkningen er i hyppigere kontakt med politiet enn den kvinnelige, fordi de kanskje oftere tyr til vold, og at kontakten med politiet fører til negative konsekvenser for dem selv, vil erfaringen med politiet kunne gi utslag på kjønn.

Tilfredshet med demokratiets funksjon

Et velfungerende demokrati er en viktig hjørnestein for tilliten til politiske institusjoner, viser forskning (Prats og Meunier 2021, 2). Positive holdninger til demokratiets funksjon, og tilfredshet med demokratiet, har vært sagt å henge sammen høyere tillit til politiet (Thomassen og Kääriäinen 2016, 440, Thomassen 2017, 33). Hvorvidt innbyggere er trygge på evnene sine til å delta i politikken og føler at myndighetene hører på dem, avgjør hvorvidt demokratiet er velfungerende og fungerer som mål på deres tilfredshet med funksjonen (DFØ 2021a).

Tilfredshet med offentlige tjenestetilbud

En norsk studie fra 2002 finner at folks tilfredshet med offentlige tjenester spesielt godt kan si noe om deres tillit til offentlige myndigheter (Thomassen og Kääriäinen 2016, 440). Andre forskere finner også en sammenheng mellom tillit til myndigheter og en høyere støtte til velferdstilbud (McDermott og Jones 2020, 7, 19). McDermott finner at feminine personligheter i større grad støtter sosial velferd, og at det påvirker tillit (7-8).

De politisk endogene variablene har på ulike måter en forventet effekt på institusjonell tillit eller spesifikt tillit til politiet, og flere av dem forventes å korrelere med kjønn. Hypotesen er her:

H3: Politisk endogene variabler har en effekt på tillit til politiet i Norge som forklarer kjønns-gapet.

4.0 Metode og data

4.1 Casevalg

Institusjonell tillit er høy i Norge, sammenliknet med Skandinavia og andre OECD-land, og har vært konsistent siden 1960-tallet (OECD 2022, 14). Politiet, spesielt, har fått jevnt høye tillitskårer de siste ti årene (15), og i 2021 hadde 83 prosent av befolkningen høy eller svært høy tillit til politiet (DFØ 2021c). Stabile observasjoner gjør Norge til et godt case for en tverrsnittsundersøkelse fordi man kan anta at funnene ikke er ekstremtilfeller tilknyttet 2021. Hvorvidt kjønns-gapet er betydelig i en tidsserie-kontekst for Norge, eller i sammenlikning med Skandinavia/OECD-land, ligger utenfor oppgavens rammer, men hvis kjønns-gapet er «for lite» kan det gi ufullstendige funn. Politiet er derfor valgt som case, fordi det største kjønns-gapet gir de beste sjansene for å finne kjønns-gapeffekter. Politiet ble valgt over bankene på grunn av faren for at skeive tillitsnivåer destabiliserer innbyggernes tillitsbaserte forhold til politiet, som er grunnlaget for deres legitimitet i et demokratisk samfunn (Rosenbaum et al. 2005, 344).

4.2 Datasett

DFØ sendte i 2021 ut to typer spørreskjemaer til totalt 40000 innbyggere, et forhåndsstratifisert (etter kjønn, aldersgruppe og fylke) tilfeldig utvalg fra folkeregisteret, og totalt svarte 9913 personer (DFØ 2021b). De to typene inneholdt noen ulike spørsmål, men oppdelingen var ikke problematisk for oppgaven fordi benyttede variabler fantes på begge skjemaer. Dataene er i hovedsak metriske og dikotome variabler, men det finnes også noen på ordinalnivå, som forventes å være kontinuerlige.

4.3 Mål på tillit

I den akademiske litteraturen finnes det ikke ett rammeverk for klassifisering av ulike tilnærminger for å måle tillit (OECD 2017, 37). OECD har lagt noen retningslinjer for mål på tillit, som brukes av DFØ, og de drøfter hvorvidt man kan sikre sterk validitet (16). Det er relativt lite empirisk bevis som tilsier at respondenter klarer å skille mellom egen tillit til ulike politiske institusjoner, men det finnes en såpass høy interesse for å måle tillit til

spesifikke institusjoner at svaralternativene på flere undersøkelser, inkludert denne, ofte inneholder et utvalg institusjoner (OECD 2017, 43). Innbyggerundersøkelsen spør «Hvor stor eller liten tillit har du til de følgende institusjonene?» med svaralternativene regjeringen, kommunestyre/byråd, stortinget, de politiske partiene, den offentlige forvaltningen, politiet, domstolene, mediene og bankene, som vurderes på en skala fra 0-10, fra ingen tillit til full tillit. Operasjonaliseringen av forklaringsvariablene ligger i tabell 3 i vedlegg, se spesielt endogen gruppe der noen inndelinger av teori tilknyttet flere variabler.

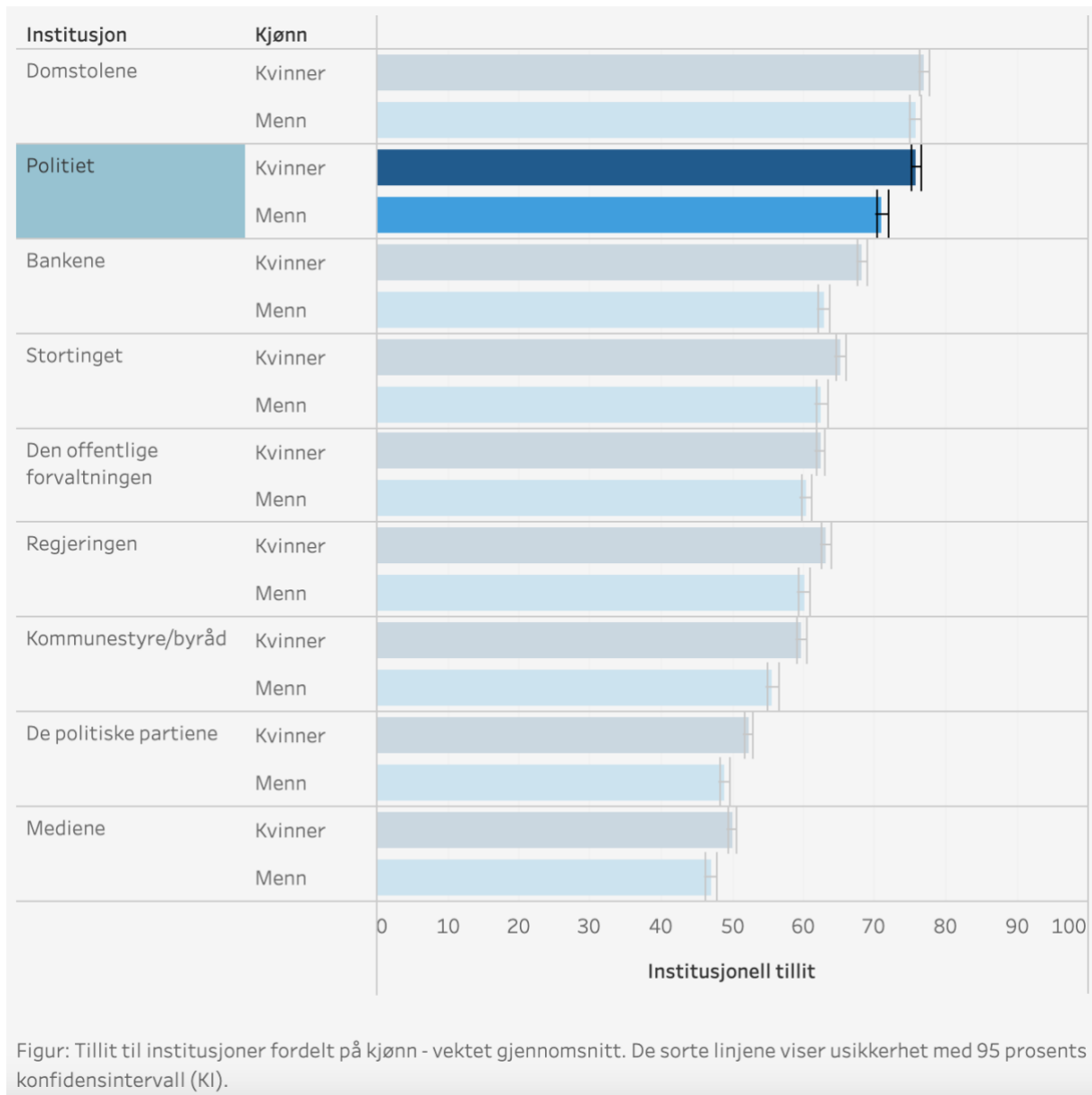
4.4 Valg av metode

Oppgavens forskningsdesign er teoritestende, altså kvantitativ-deduktivt, fordi kontrollvariablene og forventningene om deres effekt begrunnes i teori fra tidligere forskning. Problemstillingen søker etter å se hvilken effekt kjønn har på tillit til politiet, og oppgaven oppgir dermed en avhengig og uavhengig variabel. Hypotesene må testes ved å sjekke kjønnets årsaksforhold til tillit til politiet, kontrollert for andre forklaringsvariabler med mulig effekt. Multippel regresjon gjør det mulig å analysere effekten av én variabel isolert, mens alle andre holdes konstant (Midtbø 2012, 122), og vil til forskjell fra en korrelasjonsanalyse kunne skille mellom variabler som forklarer og blir forklart, i tillegg til å vise styrken på effekten i stedet for bare størrelsen (Midtbø 2019, 73). Oppgavens problemstilling, variabler og hypoteser legger opp til bruken av multivariat regresjon, og ingen alternativ metode vil passe til å besvare oppgaven slik den er konstruert. For regresjonen brukes OLS-teknikken fordi den avhengige variabelen er kontinuerlig, og den hviler på en rekke forutsetninger som må tilfredsstilles (Midtbø 2012, 105). Det er ikke funnet noen brudd på disse i dataen, slik at OLS-estimatoren antas å være forventningsrett og presis.

5.0 Resultater

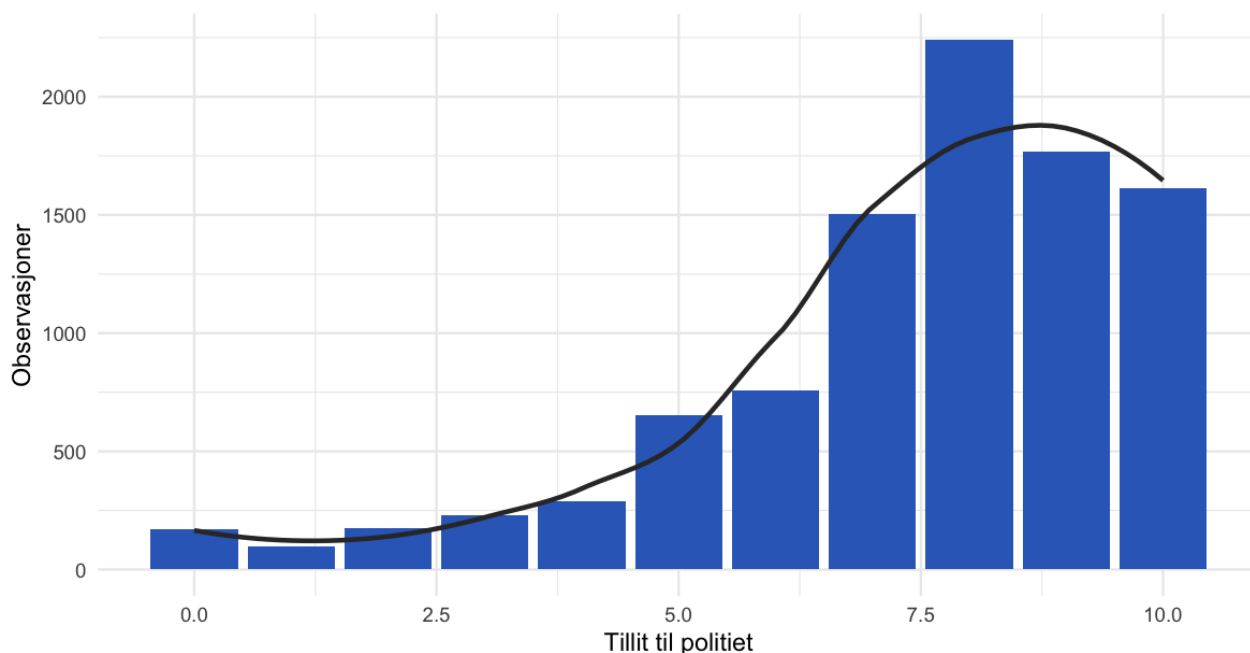
5.1 Deskriptiv analyse

Figur 1 – Fordeling av kjønn på tillit til politiet (Kilde: DFØ)

Kvinner har en gjennomsnittlig score på 76 (KI = 75,28-76,55) og menn på 71 (KI = 70,31-71,93) fra 0 til 100. Det er forskjellen på 5 prosent som i sammenlikning med de andre institusjonene utgjør et betydelig gap. Bankene har det samme gapet på 5 prosent.

Figur 2 – Fordeling av respondenter over skår på tillit til politiet

Med 9596 observasjoner har tillit til politiet en gjennomsnittlig på skår på 7,452, og medianen er 8. Flest respondenter samler seg der stolpene/linjen har høyeste punkt, og at det ligger langt mot høyre indikerer at majoriteten i Norge har svært høy tillit til politiet. Standardavviket på 2,2 forteller at observasjonenes verdier kan spre seg utover skalaen med opp til 2,2 i skår mer eller mindre enn gjennomsnittet, og er altså en beskrivelse av variansen. Forklaringsvariablenes deskriptive statistikk ligger i tabell 2 i vedlegg.

5.2 Fire regresjonsmodeller

Det er besluttet å kjøre regresjonene i flere modeller for å ha muligheten til å skille effektene fra de politisk endogene og eksogene faktorene fra hverandre, og for å se på kjønnets effekt alene. Med tillit til politiet som avhengig variabel, er modell 1 en bivariat regresjon med kjønn. Modell 2 er en multivariat regresjon der syv politisk eksogene kontrollvariabler legges til, og modell 3 inkluderer ti politisk endogene kontrollvariabler. Modell 4 samler alle variablene, for ordens skyld.

Analysen vil ta for seg delene av regresjonsmodellene som er av betydning for å besvare problemstillingen og avkrefte eller bekrefte hypotesene. Det vil eksempelvis ikke bli foretatt individuelle analyser av alle kontrollvariablene.

5.3 Hvor mye forklarer modellene og er kontrollvariablene velkomne?

Det er ikke lett å si hva som er høy forklart varians (R^2), men modellen med høyest forklart varians har størst forklaringskraft (Midtbø 2019, 88), fordi den forteller hvor mye av variansen i tillit til politiet som, på det meste, har blitt tatt høyde for av modellen. Det er også modellen med lavest standardfeil til regresjonen som foretrekkes, da spredningen rundt regresjonslinjen måler hvor store avvikene er mellom predikerte og faktiske verdier (89). Kjønn alene forklarer omtrent ikke noe av variansen i tillit til politiet fordi den er på 0,7 prosent. Eksogene variabler i modell 2 øker forklart varians betraktelig, til 20,1 prosent. Endogene variabler mer enn dobler forklaringskraften til de eksogene, med sin forklaringskraft på 55,6 prosent. I modell 4 øker forklart varians med ytterligere 1,1 prosent. Det er tydelig at de politisk endogene faktorene til sammen teller for flesteparten av de mulige årsakene til tillit til politiet og utgjør størst samlet effekt. F-testen blander forklaringskraft med signifikans, og skal sikre at nye forklaringsvariabler bidrar til en markant nok økning i forklart varians for hver modell (Midtbø 2019, 107-108). F-testen sin verdi skal generelt sett være større enn 1 for å kunne si at modellene beskriver en sammenheng med tillit til politiet, og verdiene for de fire modellene er godt over det gitt størrelsen på dataen.

Tabell 1 – Fire regresjonsmodeller på tillit til politiet

	Avhengig variabel:			
	(1)	(2)	(3)	(4)
	Tillit til politiet			
Kjonn	0.371*** (0.085)	0.314*** (0.078)	0.065 (0.060)	0.079 (0.060)
Mellommenneskelig tillit		0.401*** (0.018)		0.091*** (0.016)
Inntekt		0.060*** (0.023)		0.043** (0.017)
Alder		0.119*** (0.032)		0.058** (0.024)
Utdanning		0.310*** (0.084)		0.047 (0.064)
Bosted		-0.050* (0.028)		0.046** (0.021)
Minoritetsbakgrunn		0.022 (0.148)		-0.089 (0.111)
Sosial kapital		0.205** (0.082)		0.121** (0.061)
Korrupsjon sannsynlighet			-0.068*** (0.013)	-0.053*** (0.013)
Benyttet politiets tjenester			0.379*** (0.072)	0.339*** (0.073)
Myndighetene reduserer kriminalitet			0.091*** (0.017)	0.087*** (0.017)

Tabell 1 – Fire regresjonsmodeller på tillit til politiet (fortsettelse)

Myndighetene behandler alle rettferdig			0.066** (0.033)	0.056* (0.032)
Myndighetene behandler alle med respekt			0.154*** (0.042)	0.134*** (0.042)
Politiske systemet gir folk innflytelse			0.019 (0.018)	0.009 (0.018)
Egen evne til aa delta			0.011 (0.012)	0.001 (0.013)
Myndighetene lytter til folks meninger			-0.075* (0.041)	-0.055 (0.041)
Kvaliteten paa statens tjenester			0.190*** (0.023)	0.162*** (0.024)
Kvaliteten paa politiets tjenester			0.494*** (0.017)	0.484*** (0.017)
Konstant	7.277*** (0.059)	3.373*** (0.232)	1.438*** (0.179)	0.480** (0.229)
Observasjoner	2,683	2,683	2,683	2,683
R ²	0.007	0.201	0.556	0.567
Justert R ²	0.007	0.199	0.554	0.564
Standardfeil til regresjonen	2.197 (df = 2681)	1.974 (df = 2674)	1.473 (df = 2671)	1.455 (df = 2664)
F-test	19.043*** (df = 1; 2681)	84.050*** (df = 8; 2674)	303.609*** (df = 11; 2671)	193.856*** (df = 18; 2664)

Notat:

* p<0.1; ** p<0.05; *** p<0.01

5.5 Hva sier modellene om kjønn, også med kontrollvariabler?

Kvinner har størst effekt på tillit til politiet i modell 1, og det bekrefter både forventningen om at kjønn har en effekt, og at tilliten er ulik blant kjønnene. Når man er kvinne i stedet for mann vil det påvirke tilliten til politiet til å øke med i gjennomsnitt 0,371 på skalaen fra 0 til 10. Når kjønn kontrolleres for de politisk eksogene variablene, altså at de holdes konstante, vil man som kvinne ha noe mindre effekt på tillit til politiet – koeffisienten synker til 0,314. I modell 3 og 4, når det kontrolleres for politisk endogene variabler, svekkes effektene av kjønn drastisk: 0,065 og 0,079. De er heller ikke signifikante, selv om retningen fortsatt er som forventet.

Kjønn er statistisk signifikant i modell 1 og 2 med p-verdi på 0,01-nivå, men mister signifikansen sin helt i modell 3 og 4. Først virker det som at det med 99 prosent sikkerhet er sannsynlig at den oppgitte effekten til kvinner finner sted i praksis, også når det kontrolleres for politisk eksogene variabler. Når den statistiske signifikansen forsvinner, derimot, vil det være under 90 prosent sikkert at sammenhengen ville vært funnet i et hvilket som helst annet utvalg i Norge, og at mer enn 1 av 10 forsøk nok ville ha gitt falsk-positive svar. Uten signifikans er det tilknyttet for stor usikkerhet til om sammenhengene skyldes tilfeldigheter i utvalget eller ikke, og derfor kan ikke antakelser om effekter i utvalget generaliseres til å gjelde et større univers. Tapet av signifikansen tyder også på at det er politisk endogene kontrollvariabler som bedre predikerer variansen i tillit til politiet. Den opprinnelige observerte sammenhengen til kjønn blir spuriøs når den ikke overlever kontrollen av andre variabler (Grønmo 2017, 387), og en spuriøs sammenheng er ikke forenlig med en påstand om at det finnes en effekt i forholdet.

Som en implikasjon fra disse funnene forventer jeg videre at det stemmer at enkelte kontrollvariabler skaper kjønnsforskjellene i tillit til politiet ved å gi utslag på kjønn. Dette må nesten være tilfellet fordi det er observert en forskjell mellom kjønn for tillit til politiet, og hvis det ikke er kjønn som skaper dette gapet på egenhånd, må det være andre variabler med et forhold til kjønn som skaper det. Hvis regresjonene hadde vært kjørt stegvis, til et mye større sett med modeller, kunne man ha avdekket hvilke variabler som endrer forklaringskraften til kjønn. For å bestemme hvilke variabler som korrelerer med kjønn kunne man for eksempel har brukt «point-biserial»-korrelasjon, et spesielt tilfelle av Pearsons R, som måler kovarians mellom en kontinuerlig variabel og en dikotom variabel (Grønmo 2017, 328-331). Noen kontrollvariabler kan bidra til å forklare kjønns-gapet, mens andre bare

påvirker tillit til politiet. Basert på størrelsen på effekten og signifikansen til kjønn sammen med eksogene variabler, sammenliknet med endogene variabler, forventes det at det er de endogene variablene som i størst grad korrelerer med kjønn og forklarer kjønns-gapet, mens de eksogene bare påvirker tillit uten å ha mye med kjønn å gjøre. Samtidig kan man ved sammenlikning av forklart varians mellom eksogen og endogen gruppe, se at det er de endogenes samlede effekt på tillit til politiet som forklarer det meste av dens varians. Det virker sannsynlig at kjønn fordeler seg jevnt over alder og bosted, og at variablene ikke alltid har noe med tillit å gjøre, mens variablene vurdering av statens tjenester og hvilken erfaring man har med politiet har større sannsynlighet for å være ulik mellom kjønn og å konsistent være avgjørende for institusjonell tillit.

6.0 Konklusjon

Det viktigste funnet fra regresjonsanalysen, er at kjønn går fra å være signifikant på 0,01-nivå og ha sammenlignet høye effekter alene og med politisk eksogene kontrollvariabler, til å miste signifikansen helt og få sammenlignet svært lave effekter i modellen med politisk endogene variabler. Politisk eksogen og endogen gruppe med variabler har altså ulik påvirkning på kjønnets koeffisient. Et annet funn, er at samtidig med svekkelsen av betydningen til kjønn i modellene mot høyre, så øker modellenes forklaringskraft, og den gjenværende standardfeilen synker, for hver modell mot høyre. Dermed foretrekkes det å bruke modeller med endogene variabler til å forklare tillit til politiet.

H1 forventet at kvinner har en sterkere effekt på tillit til politiet i Norge enn menn. Det at kvinners effekt på tillit til politiet i det hele tatt finnes, selv om retningen er konsekvent med forventningen, er ikke bevist. Det er ikke mulig å beskrive en kausal relasjon mellom kjønn og tillit til politiet, fordi det ikke er godt nok å utelukkende se på årsaksvariabelen i isolasjon. Når den i sammenheng med politisk endogene variabler mister både effektstørrelse og signifikans, og at forklart varians samtidig stiger og regresjonens standardfeil synker, må årsaksforholdet beskrives som en spuriøs sammenheng. Det tyder på at de to variablene sammenfaller, men at det er effekten til andre kontrollvariabler som i sin helhet forklarer variansen i tillit til politiet. Spesielt uten signifikans, må man la en null-hypotese, om at det ikke finnes noen årsakssammenheng, få stå. Oppgavens funn indikerer, i sum, at kjønn ikke har en effekt på tillit til politiet i Norge. Når det er sagt, er det på høy tid å ta opp igjen oppgavens gjennomgående diskusjon om tolkningen av kjønn, fordi det har vært funnet at

feminine personlighetstrekk bidrar til høyere nivåer av institusjonell tillit. Denne teorien har ikke oppgaven hatt nok midler til å teste skikkelig, grunnet mangel på personlighetsvariabler. Likevel, har den vært nyttig fordi den har skapt en bevissthet rundt faktumet at det fortsatt gjenstår noen mulige forklaringer og sammenhenger som bør undersøkes. Ved en annen anledning kan personlighetskarakteristikker inkluderes i modellene, og kanskje, finnes det andre sider av «kjønnets» forhold til tillit til politiet som denne oppgaven ikke har fått belyst.

H2 og H3 forventet at politisk eksogene og endogene variabler, hver for seg, påvirker tillit til politiet i Norge og kan forklare kjønns-gapet ved å korrelere med kjønn. Først, er det den manglende sammenhengen mellom kjønn og tillit til politiet kontrollert for to grupper kontrollvariabler, og økningen i forklart varians med nedgangen i standardfeilen til regresjonen, som tyder på at det er effektene til kontrollvariablene som til sammen forklarer omtrent 56 prosent av tillit til politiet. I tillegg, har et stort flertall av kontrollvariablene i begge grupper statistisk signifikante effekter på avhengig variabel. Selv om den endogene modellen har omtrent dobbelt så stor forklaringskraft som den eksogene modellen, vil man ikke kunne avskrive noen effekt fra eksogene variabler på avhengig variabel. Funnene bekrefter dermed første del av H2 og H3, for både endogene og eksogene variabler har en effekt på tillit til politiet. Det man likevel må si om deres evne til å forklare kjønns-gapet, ved å korrelere med kjønn, er at den virker noe ulik. Eksogene variabler i modell 2 synes ikke å fraskrive kjønn en egen mulighet til å påvirke og korrelere med tillit til politiet, og dermed også kunne forklare kjønnsforskjellene på egenhånd. Funnene kan dermed implisere at eksogene variabler bare påvirker tillit til politiet uten å nødvendigvis ha et forhold til kjønn. De endogene variablene, derimot, fører til at kjønnets effekt på tilliten og dets forklaringsmuligheter for kjønns-gapet forsvinner, og vil derfor ha høyere sannsynlighet for å forklare kjønns-gapet via korrelasjoner med kjønn. Likevel vil man ikke få bekreftet hvilke korrelasjoner som eksisterer mellom variabler i denne gruppen og kjønn uten bruk av korrelasjonsanalyser, og uten stegvis regresjon vet man heller ikke hvilke kontrollvariabler som endrer kjønnseffekten. Oppsummert, vil funnene bekrefte første del av H2 og H3, men avkrefte andre resten av H2 og implisere bekreftelse for resten av H3. Funnene peker på endogene variabler som gruppen med størst mulighet for å forklare kjønns-gapet. Det neste steget, etter oppgavens oppdrag om å undersøke hvilke effekter som kan forklare, ville ha vært å undersøke korrelasjonene nærmere, for å bestemme på hvilken måte kjønns-gapet forklares av de politisk eksogene variablene.

Problemstillingen skal så besvares med varsomhet, for besvarelsen reflekterer en bevissthet rundt oppgavens mangler. Oppgaven har undersøkt i hvilken grad kjønn har en effekt på tillit til politiet, og funnene viser, i sum, at ingen observasjoner bekrefter at kjønn har en effekt på tillit til politiet. Problemstillingen besvares, med andre ord, best ved statistisk avkreftelse av H1. Konklusjonene til H2 og H3, har besvart oppgavens implisitte problemstillinger. Politisk eksogene og endogene kontrollvariabler har en effekt, og sistnevnte gruppe har størst sannsynlighet for å korrelere med kjønn, og være begynnelsen på en forklaring av kjønns-gapet. Detaljer om hvilke variabler det gjelder er opp til videre forskning å bestemme. Videre forskning får også i oppgave å forsikre seg om at en ulik operasjonalisering av kjønn heller ikke har en effekt på tillit til politiet, og ikke er en mulig forklaring på kjønns-gapet. Det skal minnes om at McDermott og Jones ikke tok for seg norske utvalg eller tillit til politiet, slik at en norsk studie med politiet som case fortsatt kunne gitt helt andre svar. Tillitens betingede karakter har vært et fremhevet moment i tillitsforskning, og studier av kjønns-gap må nemlig undersøkes der kjønns-gapet er observert og for tilhørende tidsrom. Oppgavens undersøkelser kan ikke sies å ha vært uttømmende, og årsakssammenhenger kan ikke med sikkerhet og selvtillit bekreftes eller avkreftes så lenge det finnes utelatte variabler av mulig betydning. Oppgavens funn impliserer til slutt muligheten for at enkelte endogene variabler også har en effekt på tilliten til norske banker i 2021, og forklaringsmuligheter for kjønns-gapet der, men via egne mekanismer. Variablene kan også være av betydning for forklaringer av andre ulikheter i institusjonell tillit i Norge mer generelt.

7.0 Litteraturliste

- 15, NOU 2020: *Det handler om Norge — Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene*. Oslo: Kommunal- og distriktsdepartementet.
- Alalehto, Tage, and Daniel Larsson. 2016. "Measuring trust in the police by contextual and individual factors." *International Journal of Law, Crime and Justice* no. 46:31-42. doi: 10.1016/j.ijlcrj.2016.01.001.
- Barton, Harry, and Malcolm J. Beynon. 2015. "Do the citizens of Europe trust their police?" *International Journal of Emergency Services* no. 4 (1):65-85. doi: 10.1108/ijes-09-2014-0013.
- Boateng, Francis D. 2012. *Public Trust in the Police: Identifying Factors that Shape Trust in the Ghanaian Police*, Department of Criminal Justice & Criminology, Washington State University, Washington.
- Coleman, James S. 1990. *Foundations of Social Theory*. Cambridge: Harvard University Press.
- Delhey, Jan, Kenneth Newton, and Christian Welzel. 2011. "How General Is Trust in "Most People"? Solving the Radius of Trust Problem." *American Sociological Review* no. 76 (5):786-807. doi: 10.1177/0003122411420817.
- DFØ, Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. *Demokrati og deltakelse* 2021a. Available from <https://dfo.no/rapporter-og-statistikk/undersokelser/innbyggerundersokelsen-2021/demokrati-og-deltakelse-ny>.
- DFØ, Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. 2021b. Innbyggerundersøkelsen 2021: Gjennomføring, undersøkelsesdesign og metode. I *Rapporter og statistikk: Undersøkelser*. Oslo: DFØ.
- DFØ, Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. *Tillit* 2021c. Available from <https://dfo.no/rapporter-og-statistikk/undersokelser/innbyggerundersokelsen-2021/tillit>.
- Difi, Direktoratet for forvaltning og ikt. 2019. Fremtidens forvaltning kan ikke baseres på gårsdagens løsninger. – Om tillit til offentlig forvaltning. I *Forvaltningskonferansen 2019*. Oslo.
- Goldsmith, Andrew. 2005. "Police reform and the problem of trust." *Theoretical Criminology* no. 9 (4):443-470. doi: 10.1177/1362480605057727.
- Grimen, Harald. 2009. *Hva er tillit*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Grønmo, Sigmund. 2017. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Helliwell, John F., and Robert D. Putnam. 1995. "Economic growth and social capital in Italy." *Eastern Economic Journal* no. 21 (3):295–307.
- Helliwell, John F., and Robert D. Putnam. 2004. "The Social Context of Well-Being." *Philosophical Transactions of the Royal Society of London* no. 359 (1449):1435-46.
- Hetherington, Marc J. 1998. "The Political Relevance of Political Trust." *American Political Science Review* no. 92 (4):791-808. doi: 10.2307/2586304.
- Inglehart, Ronald. 1999. "Trust, well-being and democracy." I *Democracy and trust*, Red av Mark E. Warren, 88-120. Cambridge: Cambridge University Press.
- McDermott, Monika L., and David R. Jones. 2020. "Gender, Sex, and Trust in Government." *Politics & Gender*:1-24. doi: 10.1017/s1743923x20000720.
- Midtbø, Tor. 2012. *Stata – en entusiastisk innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Midtbø, Tor. 2019. *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere – med eksempler i Stata*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mishler, William, and Richard Rose. 1998. *Trust in Untrustworthy Institutions: Culture and Institutional Performance in Post-communist Societies*. Glasgow: Centre for the Study of Public Policy.
- Mishler, William, and Richard Rose. 2001. "What are the origins of political trust? Testing institutional and Cultural Theories in Post-Communist Societies." *Comparative Political Studies* no. 34 (1):30-62. doi: 10.1177/0010414001034001002.
- Newton, Kenneth. 1999. "Social and Political Trust in Established Democracies." I *Critical citizens: Global support for democratic governance* Red av Pippa Norris, 169-187. Oxford: Oxford University Press.
- North, Douglas C. 1990. "Institutions, Institutional Change and Economic Performance." I *Rationality, Institutions and Economic Methodology*, Red av Uskali Mäki, Bo Gustafsson and Christian Knudsen, 242-264. Cambridge: Cambridge University Press.
- OECD. 2017. *OECD Guidelines on Measuring Trust*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. 2022. *Drivers of Trust in Public Institutions in Norway*. Paris: OECD Publishing.
- Prats, Mariana, and Axel Meunier. 2021. "Political efficacy and participation: An empirical analysis in European countries." *OECD Working Papers on Public Governance*. doi: <https://dx.doi.org/10.1787/4548cad8-en>.
- Putnam, Robert D. 1993. "The prosperous community: Social capital and public life." *The american prospect* no. 4 (13):35-42.

- Putnam, Robert D. 1995. "Turning In, Turning Out: The Strange Disappearance of Social Capital in America." *PS: Political Science and Politics* no. 28 (4):664-683. doi: 10.2307/420517.
- Putnam, Robert D. 2000. *Bowling alone: The collapse and revival of American Community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks.
- Rosenbaum, Dennis P., Amie M. Schuck, Sandra K. Costello, Darnell F. Hawkins, and Marianne K. Ring. 2005. "Attitudes Toward the Police: The Effects of Direct and Vicarious Experience." *Police Quarterly* no. 8 (3):343-365. doi: 10.1177/1098611104271085.
- Rothstein, Bo, and Dietlind Stolle. 2008. "The State and Social Capital: An Institutional Theory of Generalized Trust." *Comparative Politics* no. 40 (4):441-459.
- SSB, Statistisk sentralbyrå. 2020. "Sentralitetsindeksen. Oppdatering med 2020-kommuner." *Sentralitetsindeks for kommunene* (Notater 2020/04).
- SSB, Statistisk sentralbyrå. *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre 2022*. Available from <https://www.ssb.no/statbank/table/05182/tableViewLayout1/>.
- Stein, Jonas, Marcus Buck, and Hilde Bjørnå. 2019. "The centre–periphery dimension and trust in politicians: the case of Norway." *Territory, Politics, Governance* no. 9 (1):37-55. doi: 10.1080/21622671.2019.1624191.
- Sun, Ivan, Rong Hu, and Yuning Wu. 2012. "Social capital, political participation, and trust in the police in urban China." *Australian & New Zealand Journal of Criminology* no. 45 (1):87-105. doi: 10.1177/0004865811431329.
- Thomassen, Gunnar. 2017. "Når politiet møter publikum." *Nordisk politiforskning* no. 4 (1):29-44. doi: 10.18261/issn.1894-8693-2017-01-04.
- Thomassen, Gunnar, and Juha Kääriäinen. 2016. "System satisfaction, contact satisfaction, and trust in the police: A study of Norway." *European Journal of Policing Studies* no. 3 (4):437-448.
- Tyler, Tom R. 2001. "Public trust and confidence in legal authorities: What do majority and minority group members want from the law and legal institutions?" *Behavioral Sciences and the Law* no. 19 (2):215-235. doi: 10.1002/bsl.438.
- Tyler, Tom R. 2005. "Policing in Black and White: Ethnic Group Differences in Trust and Confidence in the Police." *Police Quarterly* no. 8 (3):322-342. doi: 10.1177/1098611104271105.
- Uslaner, Eric M. 2002. *The Moral Foundations of Trust*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vedlegg

Tabell 2 – Deskriptiv statistikk

Variabel	Minimum	Maksimum	Gjennomsnitt	Standardavvik	N*
Tillit til politiet	0	10	7,452	2,20	9596
Kjønn	1	2		0,499	9912
Mellommenneskelig tillit	0	10	7,384	2,14	9598
Inntekt	1	8	6,209	1,78	9623
Alder	1	5	3,486	1,20	9912
Utdanning	0	1		0,493	9679
Bosted	1	6	2,685	1,38	9913
Minoritet	0	1		0,262	9737
Sosial kapital	0	1		0,473	9913
Korrupsjon	0	10	3,771	2,46	9722
Politierfaring	1	2		0,395	4631
Redusere kriminalitet	0	10	5,55	2,21	4806
Rettferdig behandling	1	5	3,445	1,15	4788
Behandle med respekt	1	5	3,749	1,06	4646
Gir folk innflytelse	0	10	5,199	2,36	4812
Evne til å delta	0	10	5,611	2,48	4725
Lytter til folks meninger	1	5	3,23	1,08	4795
Kvalitet statens tjenester	0	10	6,842	1,85	4785
Kvalitet politiets tjenester	0	10	6,897	2,20	4494

*OLS-regresjon: N = 2683.

Tabell 3 – Operasjonalisering av forklaringsvariabel og kontrollvariabler

Teori	Variabel	Operasjonalisering
Forklaringsvariabel	Kjønn	Dikotom variabel: 0=mann, 1=kvinne
Sosioøkonomisk status	Inntekt	Husstands samlede bruttoinntekt, intervallvariabel: 8 kategorier, fra inntil 150.000 til over 1 million
	Utdanning	Høyeste fullførte utdanning, dikotom variabel: 0=ikke universitet/høyskole og 1=universitet/høyskole
Alder	Alder	Alderskategorier, intervallvariabel: 1=18-24 år, 2=25-34 år, 3=35-49 år, 4=50-66 år, 5=67- ... år
Sentrum-periferi	Bosted	Sentralitetsindeksen til SSB, ordinalvariabel: klassifisering

Minoritetsbakgrunn	Foreldrenes opphav	på skala 1-6, der høyere verdi er mindre sentral kommune* Ikke-norske foreldre, dikotom variabel: 0=en eller to norske foreldre og 1=ingen foreldre født i Norge
Sosial kapital	Medlemskap i foreninger/organisasjoner	Dikotom variabel: 0=ikke medlem i noen og 1=medlem i minst en
Korrupsjon	Hvis en stortingsrepresentant tilbys en bestikkelse eller et annet gode for å påvirke en sak i Stortinget, hvor sannsynlig er det at han/hun tar det imot? **	Metrisk variabel: skala 0-10, svært usannsynlig til svært sannsynlig
Tidligere erfaring med politiet og evaluering av deres prestasjon	Benyttet seg av politiet som tjeneste siste 12 mnd.	Dikotom variabel: 0=nei og 1=ja
	Myndighetene reduserer kriminalitet	Metrisk variabel: skala 0-10, svært dårlig til svært godt
	Myndighetene behandler alle grupper rettferdig	Ordinalvariabel: helt eller delvis uenig, verken eller, delvis eller helt enig, 1-5
Tilfredshet med funksjonen til demokratiet	Det politiske systemet gir deg innflytelse	Metrisk variabel: skala 0-10, ikke i det hele tatt til i svært stor grad
	Myndighetene lytter til innbyggernes meninger	Ordinalvariabel: helt eller delvis uenig, verken eller, delvis eller helt enig, 1-5
	Trygg på egne evner til å delta i politikken	Metrisk variabel: skala 0-10, ikke trygg i det hele tatt til fullstendig trygg
Tilfredshet med offentlige tjenestetilbud	Kvaliteten på statens tjenester	Metrisk variabel: skala, 0-10, svært misfornøyd til svært fornøyd
	Kvaliteten på politiet som tjeneste	Metrisk variabel: skala 0-10, svært dårlig til svært god

* Målet «sentralitet» i datasettet kategoriserer de 365 kommunene i landet, etter kommunereformen, etter sentralitetsindeksen til Statistisk sentralbyrå (SSB). Indeksen er basert på «tilgang til arbeidsplasser og servicefunksjoner fra hver enkelt av landets om lag 13 500 bebodde grunnkretser» og måler hvor mange arbeidsplasser og servicefunksjoner som beboende kan nå med bil i løpet av 90 minutter (SSB 2020). Indeksen er inndelt i seks klasser fra 1 (mest sentrale kommuner) til 6 (minst sentrale kommuner), der klassene kategoriserer rangeringen alle kommunene får på sentralitet fra 0 til 1000. Kommunal- og distriktsdepartementet baserer seg på sentralitetsindeksen når de definerer distriktene, her satt i sammenheng med begrepet periferien, som kommunene med lav sentralitet, altså de i klasse 4, 5 og 6 (NOU 2020: 15). Dermed er det klasse 1, 2 og 3 som tilhører såkalte sentrale kommuner. Se for øvrig tabell 4 og figur 3.

** Dette er brukt som en proxy på korrupsjon, da det ikke fantes et spesifikt spørsmål tilgjengelig om korrupsjon, men at det likevel var nødvendig å inkludere som kontrollvariabel.

Tabell 4 – SSB sin sentralitetsindeks (kilde: SSB)

Gruppe	Intervall	Antall kommuner	Antall innbyggere	Andel av innbyggere
Nivå 1: Mest sentrale kommuner	925-1000	6	1 009 699	19,0
Nivå 2: Nest-mest sentrale kommuner	870-924	19	1 348 012	25,3
Nivå 3: Mellomsentrale kommuner 1	775-869	51	1 353 488	25,4
Nivå 4: Mellomsentrale kommuner 2	670-774	71	877 755	16,5
Nivå 5: Nest -minst sentrale kommuner	565-669	96	501 064	9,4
Nivå 6: Minst sentrale kommuner	295-564	113	238 194	4,5

Figur 3 – Kommuner etter sentralitetsklasse, med kommunegrenser per 01.01.2020 (kilde: SSB)

